

علل کاهش پذیرش پروتکل های بهداشتی در پاندمی کووید ۱۹

پس از شروع همه گیری کرونا در کشور با گذشت نزدیک به دو سال، بنظر می رسد میزان پذیرش رعایت پروتکل ها در بین آحاد جامعه کاهش داشته است. شناخت از علل عدم پذیرش دستور العمل ها در کنار گسترش سریع تر واکسیناسیون منجر به اجرای مداخلات اثربخش غیر دارویی برای کنترل همه گیری در جامعه می گردد. پوشش واکسیناسیون بالا و رعایت پروتکل های بهداشتی و مداخلات غیر دارویی مانند زدن ماسک تنها راهکار کنترل همه گیری است.

در طول دو سال اخیر از زمان شروع همه گیری کرونا مواردی از بی تفاوتی و گاهی مقاومت نسبت به اجرای مداخلات غیر دارویی در اجتماع مشاهده می شود که می توان از عبارت خستگی پاندمی نام برد. در مطالعه انجام شده بر اساس آنالیز داده های نظام مراقبت آمریکا میزان تبعیت از رفتار های محافظتی در قالب مداخلات غیر دارویی یا Nonpharmaceutical Interventions (NPI) گزارش شده است. پاسخ ها بر اساس عوامل اجتماعی-جمعیتی از قبیل؛ سن، جنس، نژاد، تحصیلات، آموزش و درآمد خانوار تعدیل شده است. میزان این شاخص از اول آوریل ۲۰۲۰ بطور قابل ملاحظه ای از عدد ۷۰ درصد به ۵۰ درصد در ژوئن کاهش داشته است.

مداخلات غیر دارویی

ثبست شوی دستها با آب و صابون

ماسک زدن صحیح

پوشاندن دهان و بینی هنگام عطسه و سرفه

حفظ فاصله اجتماعی

میزان رفتار های محافظتی از اول آوریل تا آخر نوامبر ۲۰۲۰ به میزان زیادی از ۷۹/۶ درصد به ۴۱/۱ درصد کاهش داشته است. عدم تماس نزدیک با افرادی خارج از خانواده از ۶۳/۵ درصد به ۳۷/۸ درصد، اجتناب از غذا خوردن در رستوران از ۸۷/۳ درصد تا ۶۸/۵ درصد کاهش داشته است. تنها زدن ماسک از ۳۹/۲ درصد تا ۸۸/۶ درصد افزایش داشته است. این مطالعه کاهش اجرای اقدامات غیر دارویی را بدون وابستگی به مکان جغرافیایی در آمریکا گزارش می دهد. برای مقابله با پاندمی نیاز به اقدامات غیر دارویی هدفمند و ارتباط موثر پیوسته، از طرف قدرت سیاسی و رهبران نظام سلامت با مردم تعیین شده است.

میزان اجرای سیاست های کنترلی کاملاً به بافت و ساختار اجتماعی و سیاسی هر جامعه ای از قبیل سطح اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی بستگی دارد. بطور مثال بین تولید ناخالصی داخلی GDP و مداخلات غیر دارویی همبستگی مثبت دارد. از طرفی بین شاخص حاکمیت Governance Indicator - میزان مسئولیت پذیری و مشارکت شهروندان - همبستگی منفی وجود دارد. در این گزارش، داده های فاز اول اپیدمی کشور های جنوب شرقی آسیا که ساختار قدرت متمرکز داشتند؛ اثربخشی بیشتری در اجرا مشاهده شد. برخی از این کشور ها در اجرای مداخلات غیر دارویی به نیروی پلیس و استفاده از داده های فردی تکیه داشتند.

یکی از استراتژی های موثر و کم هزینه در اجرای مداخلات غیر دارویی INPI اطلاع رسانی خطر شفاف و صحیح است. اطلاع رسانی با هدف آگاه سازی و آموزش و برقراری ارتباط موثر فعال با مردم، در پذیرش و تشویق آنان در اجرای مداخلاتی مانند؛ ماندن در خانه، فاصله گذاری اجتماعی و پرهیز از تردهای غیر ضروری درون یا برون شهری با استفاده از قابلیت پیام رسانی رسانه جمعی تاثیر گذار است.

انتشار و اجرای پروتکل های ایمنی کارکنان در کاهش میزان شیوع همه گیری تاثیر گذار است. ارتباط با ذینفعان کلیدی بسیار حائز اهمیت است. استراتژی های اطلاع رسانی شفاف خطر در صورت هدفمند بودن موثر است. مانند ارتباط با گروه های سنی خاص؛ افراد زیر ۴۰ سال.

حمایت های اجتماعی دولت برای جمعیت های آسیب پذیر در اجرای مداخلات غیر دارویی حیاتی است. حمایت های مالی یا تامین سید معیشتی برای این گروه ها در سلامت عمومی جامعه اثرات مثبت دارد. تسهیل دسترسی این افراد برای انجام تست، امکان فراهم کردن قرنطینه خانگی بدون ترس یا از دست دادن شغل یا درآمد شان منجر به اجرای مداخلات غیر دارویی و کاهش شیوع موارد ابتلای جدید می گردد.

افزایش میزان آگاهی و درک مردم از خطر در سطح اجتماع باعث افزایش مواردی از قبیل زدن ماسک می شود. نبود درکی از خطر در سطح جامعه، میزان اجرای پروتکل های بهداشتی را کاهش می دهد.

در سطح کلان شهر تهران نداشتن درک خطر عامه از همه گیری کرونا در کنار عدم اطلاع رسانی خطر شفاف و به موقع از خطر سرایت پذیری بالا و ابتلای سریع تر به واریانت دلتا، منجر به افزایش عدم پابندی به پروتکل های بهداشتی گردیده است. نبودن سیاست های اجتماعی حمایتی از اقشار آسیب پذیر توسط ساختار سیاسی کشور امکان اجرای قرنطینه یا ماندن در خانه را برای این گروه ها که از لحاظ درآمدی ممکن است روزمزد باشند؛ غیر ممکن ساخته است. ضمن اینکه بدلیل نداشتن امکان دورکاری در صورت فعال بودن در بخش غیر دولتی؛ با خطر کاهش درآمد یا از دست دادن شغل و یا بیکاری هم مواجه هستند.

همچنین کندی در روند واکسیناسیون سراسری، عدم واردات به موقع واکسن، کمبود های دارویی پیش آمده از قبیل سرم، ارجحیت واردات برخی از داروها به واکسن، بد بینی نسبت به اعلام آمار مرگ و میر ناشی از همه گیری کرونا، وعده های تحقق نیافته و اظهارات بعضاً ضد و نقیض متولیان نظام سلامت منجر به بدگمانی در افکار عمومی گردیده که از موانع اصلی ارتباط و اطلاع رسانی خطر شفاف نخبگان و رهبران نظام سلامت در کشور است. از طرفی این خلاء اطلاع رسانی توسط افراد فاقد صلاحیت در فضای مجازی پوشش داده می شود. مانند باور عوام به نقش مصرف مواد مخدر یا

مشروبات الکلی که از ابتلا به کرونا پیشگیری می کند. این اطلاعات نادرست و غلط، منجر به افزایش سوء مصرف پیش از حد مواد و مسمومیت های الکلی در کشور شد.

بدون شک تنها راه کنترل خیز پنجم در کشور با افزایش پوشش سریع تر واکسیناسیون در کشور و اجرای اثربخش مداخلات غیر دارویی مانند ماسک زدن فراگیر و پرهیز از دورهمی با هدف کاهش میزان مواجهه امکان پذیر است. پذیرش پروتکل های بهداشتی توسط مردم از طریق اطلاع رسانی خطر شفاف با هدف افزایش آگاهی و درک خطر ابتلای عامه مردم امکان پذیر است.